

Warszawa, 26 kwietnia 2023 r.

O 134 proc. wzrosła wartość BIZ w krajach rozwiniętych w 2021 r.

Ożywienie gospodarcze w 2021 r. przyczyniło się do utrwalenia zależności od dostaw z Chin i Rosji poprzez zwiększenie importu z tych kierunków. W latach 2018-2021 udział Chin w zużyciu materiałowym zwiększył się w państwach UE-27 o blisko 1 procent. Jednocześnie w ostatnim czasie widoczny jest proces przenoszenia miejsca produkcji do innych krajów (tańszych lub bezpieczniejszych), jak również powrót produkcji do krajów macierzystych. W 2021 r. znacząco wzrosło znaczenie strumieni BIZ napływających do krajów rozwiniętych względem krajów rozwijających się. O 15 proc. wzrosła wartość transakcji greenfield ogółem, przy jednoczesnym 50 proc. spadku wartości tej kategorii transakcji w Chinach. 134 proc. więcej bezpośrednich inwestycji zagranicznych napłynęło do krajów rozwiniętych w 2021 r. (r/r) – wynika z raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego „Nowe oblicze globalnego handlu. Czy mamy do czynienia z reshoringiem?”, w który analizowany jest wpływ pandemii i wojny w Ukrainie na globalne łańcuchy produkcji.

UE sprowadza więcej surowców z Chin i Rosji

79,9 proc. zużytych przez kraje UE materiałów w przetwórstwie przemysłowym w 2021 r. pochodziło z zasobów wewnątrz krajowych bądź z innych państw członkowskich UE-27. Pozaunijne państwa OECD odpowiadały za 8,4 proc. zużytych materiałów, a 11,7 proc. pochodziło spoza UE i OECD, z czego 2,7 proc. z Chin i 1,5 proc. z Rosji.

Mimo licznych deklaracji o potrzebie skracania łańcuchów dostaw i przenoszenia produkcji z Chin, w latach 2018-2021 udział tego państwa w zużyciu materiałowym przetwórstwa przemysłowego państw UE-27 zwiększył się o 0,9 pkt. proc., o 0,4 pkt. proc. wzrósł też udział Rosji. Tylko w kilku państwach UE i OECD zmniejszyło się znaczenie materiałów pochodzących z Chin i Rosji.

„Badanie zależności importowych pozwala wskazać sektory i produkty, w których należy zwrócić szczególną uwagę na znalezienie różnorodnych źródeł dostaw. Są to energochłonne gałęzie przemysłu, zdrowie, produkty cyfrowe i elektroniczne oraz odnawialne źródła energii. Z badań PIE wynika, że 87 proc. importu produktów najbardziej krytycznych pochodzi z państw spoza OECD, co stanowi prawie 3,7 proc. importu unijnego. Tylko Chiny odpowiadają za ok. 25 proc. dostaw produktów krytycznych, a Rosja za 6 proc.”
- wskazuje Dominik Kopiński, starszy doradca w zespole gospodarki światowej.

Wykres 1. Zużycie materiałów w przetwórstwie przemysłowym państw UE-27 w 2021 r. (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: ADB MRIO (2022).

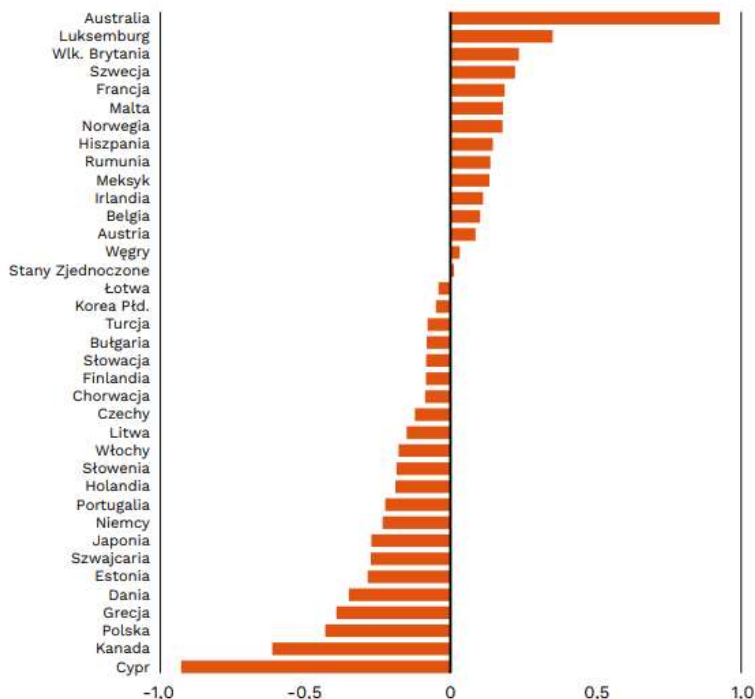
Miejsca produkcji zmieniają się

Amerykańsko-chińska wojna handlowa w 2018 r., pandemia COVID-19 oraz inwazja Rosji na Ukrainę w 2022 r. doprowadziły do głębokich zmian w światowej gospodarce. W 2019 i 2020 r. doszło do zmniejszenia globalnej produkcji, zmieniła się też struktura wytwarzania. W 2021 r. nastąpiło popandemiczne ożywienie światowej gospodarki. Wyraźnie zwiększyła się produkcja globalna (przy obniżeniu udziału wkładu krajowego i wzroście udziału wartości dodanej) i znaczenie materiałów pochodzących z importu, a w szczególności z Chin.

Zjawisko reshoringu (przesuwania produkcji, która była wcześniej relokowana do innego państwa, z powrotem do kraju macierzystego) obserwowano w latach 2018-2021 tylko w niektórych państwach UE i OECD - w Luksemburgu, Szwecji, Francji, Hiszpanii i Irlandii, Rumunii, na Węgrzech oraz w Stanach Zjednoczonych. Reshoring nie występował natomiast w Polsce i Niemczech. Choć offshoring jako przenoszenie produkcji do innego państwa jest zjawiskiem odwrotnym, biorąc pod uwagę całą gospodarkę, może zachodzić jednocześnie z reshoringiem, choć będzie dotyczyć innych aktywności produkcyjnych.

„Wskaźnik offshoringu mierzony jest jako relacja zużycia materiałów z importu do wytworzonej wartości dodanej. Na liście krajów, w których procesy offshoringu zachodzą intensywnie, znalazły się Luksemburg, Cypr, Estonia, Węgry, Słowacja, Polska a także jedne z największych unijnych gospodarek – Niemcy i Włochy. Mimo licznych zapowiedzi o potrzebie przenoszenia produkcji z krajów oddalonych do położonych bliżej bądź krajów macierzystych, nadal obserwowane są procesy offshoringu” – zauważa Jan Strzelecki, zastępca kierownika zespołu gospodarki światowej.

Wykres 6. Zmiana wskaźnika *reshoringu* w latach 2018-2021 (w pkt.)

Uwaga: dodatnia wartość wskazuje na istnienie zjawiska *reshoringu*, ujemna – na jego brak. Dodatnia wartość oznacza, że w latach 2018-2021 zwiększyła się relacja krajowego zużycia materiałowego do zużycia materiałów z importu.
Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: ADB MRIO (2022).

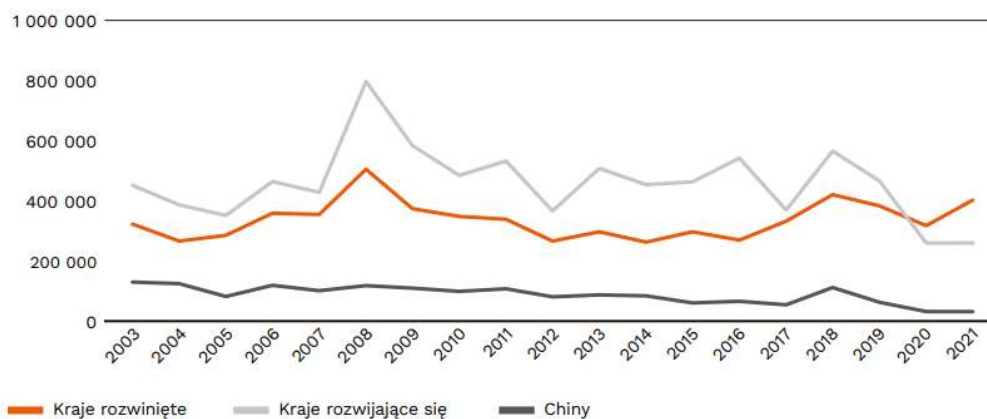
Nowe przedsiębiorstwa zagraniczne powstają głównie w krajach rozwijających się

W 2021 r. globalne przepływy BIZ wzrosły o 64 proc. w stosunku do poprzedniego roku i o 6 proc. w stosunku do przedpandemicznego 2019 r. (UNCTAD, 2022). Doszło do relatywnego wzrostu znaczenia strumieni BIZ napływających do krajów rozwiniętych względem krajów rozwijających się. Do tych pierwszych napłynęły inwestycje bezpośrednie o wartości 746 mld USD, czyli o 134 proc. więcej niż w 2020 r., kiedy wartość BIZ była rekordowo niska. Miało to związek z ponad dwukrotnym wzrostem transakcji BIZ zarejestrowanych w USA. W UE strumienie BIZ znacząco zmalały – z 210 mld USD do 138 mld USD. Mimo to ogółem kraje rozwinięte przyciągnęły łącznie 47 proc. wszystkich BIZ w stosunku do 33 proc. w 2020 r., powracając tym samym do względnych poziomów notowanych przed pandemią.

Znacznie ważniejsze dla stanu globalnej reorientacji strumieni BIZ są zmiany w zakresie projektów greenfield. W 2021 r. nastąpił wzrost wartości ogłoszonych projektów tego typu w skali globalnej o 15 proc., do 659 mld USD, przy czym w całości przypadł on na kraje wysoko rozwinięte (UNCTAD, 2022). W krajach rozwijających się wartość inwestycji typu greenfield utrzymuje się od 2020 r. na niezmiennym poziomie 259 mld USD. Tym samym w ujęciu wartościowym przewaga krajów rozwiniętych nad rozwijającymi się

zwiększyła się z 57 mld USD w 2020 r. do 142 mld USD w 2021 r. Sytuacja, w której w krajach rozwiniętych ogłasza się więcej inwestycji typu greenfield niż w rozwijających się, nie była notowana od 20 lat.

Wykres 10. Inwestycje zagraniczne typu *greenfield* w krajach rozwiniętych i rozwijających się (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych UNCTAD.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, gospodarka światowa, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl